

## **РЕЦЕНЗИЯ**

**От: Проф. д-р Стоян Димитров Стоянов, катедра „Счетоводство и анализ“ при Университета за национално и световно стопанство – София, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“**

**Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност /счетоводство/“**

**Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №300/31.05.2021г. на Ректора на СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д.А.ЦЕНОВ“ СВИЩОВ.**

**Автор на дисертационния труд: СТАНИСЛАВ ИВАНОВ ШИШМАНОВ**  
**Тема на дисертационния труд: „АКТУАЛНИ СЧЕТОВОДНИ ПРОБЛЕМИ ПРИ КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ДЪРЖАВНИЯ И ОБЩИНСКИТЕ БЮДЖЕТИ В БАНКИТЕ“**

**Научен ръководител: Доц. д-р Венцислав Вечев**

## **I. Информация за докторанта**

*Станислав Иванов Шишманов е роден на 21.07.1993 г. в гр. Свищов. Средно образование получава в СОУ “Николай Катранов“, гр. Свищов. През 2016г. придобива ОСК „Бакалавър“, спец. „Счетоводство и контрол“, а през 2017 г. се дипломира като магистър по специалност „Счетоводство и одит в публичния сектор“ в Стопанска академия гр. Свищов.*

*Докторантът се е обучавал по докторска програма към катедра „Счетоводна отчетност“ на Стопанска академия - Свищов по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност /Счетоводство/“ през периода 2018 – 2021 г.*

## **II. Обща характеристика на представения дисертационен труд**

*Дисертационният труд е в обем от 200 стандартни компютърни страници. В структурно отношение включва увод, три глави, заключение и библиография. В отделна папка са представени четири приложения към дисертацията, които съдържат единната бюджетна класификация за 2021 г., примерен банков сметкоплан и две указания на БНБ и МФ за бюджетните документи и бюджетните плащания.*

*Темата на дисертационното изследване е актуална и обществено значима. Това се подсилва от значението на държавния бюджет като*

най-важния финансов план на държавата и изключителната роля на общинските бюджети за финансиране и функциониране на органите за местна власт. Същевременно касовото изпълнение на бюджетите като парични постъпления, плащания и наличности се осъществява от банковата система, което е основен акцент в научната разработка.

В *увода* на дисертацията сполучливо са определени обектът и предметът на изследването и са изведени основната цел и задачите на разработката. Направена е кратка характеристика на счетоводството като система за производство на отчетно –икономическа информация и по –специално е отбелязано мястото на банковото и бюджетното счетоводство. Научно-изследователската теза на дисертационния труд, в основни линии се изразява в теоретически и практически проучвания с цел да се изведат актуалните проблеми, разкрият резервите и очертаят насоки за съвременно счетоводно третиране и достоверно представяне на бюджетните средства и тяхната динамика в счетоводството на банките. Посочени са времето и място на извършените емпирични проучвания.

Глава първа **„ХАРАКТЕРИСТИКА НА БЮДЖЕТА КАТО ОТЧЕТЕН ОБЕКТ“** има теоретико-постановъчен характер. В нея са представени общотеоретични и правно-нормативни постановки за бюджетната система на Република България. Подробно се разглеждат структурата и редът за съставянето, приемането и отчитането на държавния бюджет и общинските бюджети като основни звена в системата на публичните финанси в България. В обобщен вид е посочена структурата на бюджетните приходи и разходи в съответствие с Единната бюджетна класификация за касовото изпълнение на

държавния бюджет. Представен е и проект за годишен общински бюджет.

В тази част на дисертацията значително място е отделено на ролята и значението на банковата система при изпълнение на държавния и общинските бюджети. Изясняват се функциите на БНБ като основен участник в процеса на касовата реализация на бюджета в страната. Спорно е предложението на автора - всички търговски банки да участват в касовото изпълнение на бюджета, доколкото сега това се прави само от някои банки, определени от БНБ и МФ. /Това са така наречените банки със „значими стойности“/

В глава втора **„СЧЕТОВОДНИ АСПЕКТИ НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ В ЗВЕНАТА НА БАНКОВАТА СИСТЕМА“** са разгледани основните характеристики на приходите и разходите на държавния бюджет като обект на отчитане. Те са дефинирани като приложими понятия в счетоводството, изяснена е тяхната същност и определена връзката и взаимната обуслованост в тяхното възникване и отразяване. Наред с теоретичното им осветляване е посочено и нормативното им систематизиране в рамката на Единната бюджетна класификация на приходите и разходите за 2021 г.

В тази глава са направени подробни пояснения на системата на единната сметка за касовото изпълнение на държавния бюджет и на системата за електронни бюджетни разплащания /СЕБРА/. Изведени са внай-важните проблеми и са очертани насоки и възможности за усъвършенстване отчитането на касовото изпълнение на бюджета. Разгледани са и някои практико-приложни аспекти при отчитането на средствата от Европейския съюз и сметките за чужди средства в банките.

*В глава трета „СЧЕТОВОДНИ АСПЕКТИ НА ОБЩИНСКИТЕ БЮДЖЕТИ В ЗВЕНАТА НА БАНКОВАТА СИСТЕМА“ по аналогичен ред и начин са разгледани характерните моменти във взаимоотношенията между общините и банките и отчитането на приходите и разходите по общинските бюджети в банковото счетоводство. Също така са изведени най-важните проблеми и предложени насоки и възможности за оптимизиране отчитането на касовото изпълнение на местните бюджети. Във връзка с това са представени конкретни счетоводни сметки и записвания по тях.*

***Заключението** съдържа основните изводи, оценки и предложения на докторанта, като обобщени резултати от съдържанието на трите глави, които са база за извеждане и формулиране на най-важните постижения и приноси на дисертационния труд.*

*Научната, езиковата и стиловата редакция на дисертацията е на много добро равнище. Тя е уместно структурирана, като отделните части са балансирани, а приложенията са представени в отделна папка.*

*Докторантът се е придържал към правилата на научната етика като добросъвестно е използвал литературните източници и коректно е цитирал отделни автори. Колегиално е анализирал степента на разработеност на изследваната проблематика от други учени, като същевременно задълбочено е аргументирал и изразил собствени становища по разглежданите въпроси.*

***Авторефератът** на дисертацията е изготвен в съответствие с установените изисквания и представя в достатъчна степен и точно съдържанието и приносните моменти в нея. Самооценките на научните приноси в преобладаващата им част отговарят на действителните постижения и резултати. Докторантът има изискуемите се научни*

публикации по темата на дисертацията, които са посочени в автореферата.

### **III. Научни приноси и постижения**

Отбелязаните научно-теоретични и практико-приложни постижения и резултати в отделните части на дисертационния труд са основа за извеждане и систематизиране на приносните моменти в него. Ние приемаме в общи линии посочените от докторанта приноси като смятаме, че по-важните от тях са:

1. Извършено е задълбочено изследване и дадена оценка на ролята на банковата система за касовото изпълнение на бюджета като се предлага уточняване и прецизиране функциите на БНБ и другите търговски банки.

2. Изяснено е значението на счетоводството в банките като основна информационна и контролна система при касовото изпълнение на бюджета, като са подчертани най-важните предимства на банковото счетоводство, в сравнение с другите счетоводства – актуалност и аналитичност.

3. Предложена е система от синтетични счетоводни сметки за по-пълно отчитане на средствата на бюджетите като привлечен ресурс в банките.

4. Направени са интересни предложения за промяна в наименованията на някои приложими понятия с оглед разграничаването им в бюджетното счетоводство /“разход“/ и банковото счетоводство /“плащане“/.

*5. Набелязани са насоки и възможности за оптимизиране отчитането на приходите и разходите по бюджетите в счетоводството на банките в т.ч актуализиране и разширяване на аналитичното им отчитане.*

*Отбелязаните приноси моменти в дисертацията обогатяват съществуващите знания в изследваната област и могат да се използват за анализи, оценки и решения относно отчитането на касовото изпълнение на държавния и общинските бюджети. Част от дисертационния труд са публикувани в специализирани научни издания. Идеите на автора са докладвани на национални и международни научни конференции.*

#### ***IV. Критични бележки, препоръки и въпроси***

*Позволявам си да препоръчам на докторанта по-отчетливо и конкретно да формулира и систематизира постигнатите резултати и направените изводи и предложения към отделните глави на дисертационния труд. В известна степен тази препоръка важи и за изведените и представени научни и практико – приложни приноси, които биха могли да се систематизират по-кратко и определено.*

#### ***V. Заключение***

*Докторантът е направил успешно самостоятелно научно изследване по темата на дисертацията. Правилно е интерпретирал резултатите от изследването като ги е оформил и представил*

*разбираемо, логично и точно. Дисертационният труд има определени приноси моменти с научно-теоретичен и практико-приложен характер.*

*Всичко това ми дава основание да заявя, че дисертацията отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и с пълна убеденост да предложа на членовете на Научното жури да гласуват за положителна оценка на дисертационния труд и за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на Станислав Иванов Шишманов по научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Счетоводство)“.*

София,

12 Юли 2021 г.

Рецензент:

/проф. д-р Стоян Стоянов/